

Helse- og Omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Referanser:
Dykkar:
Vår: 21/8903 - 21/75698

Saksbehandlar:
Tove-Mette Arnø Fyllingen
tove.mette.fyllingen@alver.kommune.no

Dato:
12.11.2021

Høring - Oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget

Vedlagt følger høyringsuttale frå Alver kommune.
Vi gjer merksam på at saka skal handsamast i kommunestyret 25.11.2021.

Med helsing
Alver kommune, Politisk sekretariat

Tove-Mette Arnø Fyllingen
avdelingsleiar

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har difor ingen signatur.

Vedlegg:

Høring - Oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget (L)(543776)
Notat Tvangsbegrensingsloven

Mottakarar:

Helse- og Omsorgsdepartementet   Postboks 8011   0030   OSLO
Dep

Arkiv: <arkivID><jplD> FE-033, TI-&13
JournalpostID:
Sakshandsamar:
Dato: 20.10.2021

Saksframlegg

Saksnr.	Utval	Møtedato
126/21	Alver kommunestyre	28.10.2021
045/21	Eldreråd	08.11.2021
047/21	Råd for menneske med nedsett funksjonsevne	08.11.2021
032/21	Utval for helse og omsorg	09.11.2021
	Alver kommunestyre	

Høring - Oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Alver kommune støtter KS sin høyringsuttale dat.14.10.2021

Alver kommunestyre 28.10.2021:

Handsaming:

Framlegg frå J.Hellestveit-SP:

Saka vert utsett.

Framlegget vart samrøystes vedteke.

KO- 126/21 Vedtak:

Saka er utsett.

Eldreråd 08.11.2021:

Handsaming:

Eldrerådet fekk 5. november tilsendt på e-post notat frå rådmannen knytt til høyringssvar til oppfølging av forslag frå Tvangslovutvalet. Notatet vart lagt ved saka.

Eldrerådet slutta seg samrøystes til rådmannen sitt framlegg til vedtak og rådmannen sitt notat, med støtte til KS sitt høyringssvar til oppfølging av forslag frå Tvangslovutvalet.

ER- 045/21 uttale:

Eldrerådet sluttar seg til rådmannen sitt framlegg til vedtak og rådmannen sitt notat, med støtte til KS sitt høyringssvar til oppfølging av forslag frå Tvangslovutvalet.

Råd for menneske med nedsett funksjonsevne 08.11.2021:

Handsaming:

Framlegg frå Reidar Knutsen:

Rådet meiner kommunen bør støtta høyringsuttalen frå m.a. FFO, SAFO og fleire arbeidstakarorganisasjonar. Her går ein inn for at arbeidet med eit felles tvangslovverk for helsesektoren vert lagt på is, til dess CRPD er inkorporert i menneskerettslova. (jf

<http://www.nfunorge.org/Om-NFU/NFU-bloggen/legg-planene-om-nytt-tvangslovverk-pa-is/>

Felles uttalelse til «Høringsnotat om oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget» fra en sammenslutning av arbeidstaker- og interesseorganisasjoner

Undertegnede organisasjoner mener arbeidet med et felles tvangslovverk for helsesektoren må legges på is inntil CRPD er inkorporert i Menneskerettsloven.

Vi viste i vårt hørings svar av 2. desember 2019 til tre hensyn vi mente lovforslaget ikke svarte på: å få regelverket i tråd med menneskerettighetene/ FNs konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), utfordringen med omfattende tvangsbruk og behovet for forenkling og samordning av regelverket.

Vi kan ikke se at departementet i sine kommentarer og forslag har svart på disse hensynene.

Høringsnotatet bærer preg av politiske føringer fra Granavolden-plattformen hvor regjeringen den 17. januar 2019 forpliktet seg til å «Foreta en revisjon av alle tvangshjemler, basert på anbefalingene fra Tvangslovutvalget». Tvangslovutvalget kom med sitt forslag et halvår etter Granavolden-plattformen, og utvalget har i sin utredning ikke lagt CRPD til grunn for lovforslaget. Når det var politisk bestemt at en skulle bygge videre på forslaget, kan dette forklare hvorfor departementet relativt ukritisk bygger videre på Tvangslovutvalgets forslag.

Hurdalsplattformen slår fast at FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) skal inkorporeres i norsk lov. CRPD artikkel 1, 3, 5, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 22, 23 og 25 er sentrale for hvordan tvangsbruk i helsesektoren skal reguleres. En kommende inkorporering av CRPD vil gi føringer både med hensyn til fremtidig tvangslovgivning, utviklingen av beslutningsstøttesystemer og endringer i vergemålsloven.

CRPD legger til grunn den sosiale og rettighetsbaserte modellen i forståelsen av funksjonshemming. I motsetning til den medisinske modellen hvor funksjonshemming forstås som feil og mangler med individet, forstår den sosiale modellen samfunnets utforming som årsak. Tilsvarende vektlegging av den sosiale og rettighetsbaserte modellen finner vi i veilederen som Verdens Helseorganisasjon utga 9 juni i år om utforming av tilbud innen psykisk helse, *Guidance on community mental health services*, hvor man vektlegger en personsentrert og rettighetsbasert tilnærming. Veiledningen er en del av WHO's QualityRights initiativ, som har et omfattende materiale med konkret og praktisk veiledning om CRPDs betydning for psykiske helsetjenester, og hvordan man kan utvikle tjenester og rammeverk som er i tråd med CRPD.

Forslaget til ny tvangslov bygger på den medisinske modellen og er derfor ikke egnet til å oppfylle rettighetene nedfelt i CRPD.

Det er nødvendig først å etablere rammene for fremtidig lovgivning på dette feltet før en går videre med en større lovreform.

Organisasjonene mener et felles lovverk må utvikles med utgangspunkt i CRPD, så vi kan få et lovverk godt rustet for fremtiden i tråd med menneskerettighetene. Vi mener tvangslovutvalgets utredning og departementets kommentarer til denne ikke er et godt nok utgangspunkt for å få til dette.

Framlegget vart samrøystes vedteke.

RMNF- 047/21 uttale:

En sammenslutning av arbeidstaker- og interesseorganisasjoner ber Helse- og omsorgsdepartementet om å legge arbeidet med ny tvangslov på is.

Felles uttalelse til «Høringsnotat om oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget» fra en sammenslutning av arbeidstaker- og interesseorganisasjoner
Undertegnede organisasjoner mener arbeidet med et felles tvangslovverk for helsesektoren

må legges på is inntil CRPD er inkorporert i Menneskerettsloven.

Vi viste i vårt hørings svar av 2. desember 2019 til tre hensyn vi mente lovforslaget ikke svarte på: å få regelverket i tråd med menneskerettighetene/ FN's konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), utfordringen med omfattende tvangsbruk og behovet for forenkling og samordning av regelverket.

Vi kan ikke se at departementet i sine kommentarer og forslag har svart på disse hensynene.

Høringsnotatet bærer preg av politiske føringer fra Granavolden-plattformen hvor regjeringen den 17. januar 2019 forpliktet seg til å «Foreta en revisjon av alle tvangshjemler, basert på anbefalingene fra Tvangslovutvalget». Tvangslovutvalget kom med sitt forslag et halvår etter Granavolden-plattformen, og utvalget har i sin utredning ikke lagt CRPD til grunn for lovforslaget. Når det var politisk bestemt at en skulle bygge videre på forslaget, kan dette forklare hvorfor departementet relativt ukritisk bygger videre på Tvangslovutvalgets forslag.

Hurdalsplattformen slår fast at FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) skal inkorporeres i norsk lov. CRPD artikkel 1, 3, 5, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 22, 23 og 25 er sentrale for hvordan tvangsbruk i helsesektoren skal reguleres. En kommende inkorporering av CRPD vil gi føringer både med hensyn til fremtidig tvangsgivning, utviklingen av beslutningsstøttesystemer og endringer i vergemålsloven.

CRPD legger til grunn den sosiale og rettighetsbaserte modellen i forståelsen av funksjonshemming. I motsetning til den medisinske modellen hvor funksjonshemming forstås som feil og mangler med individet, forstår den sosiale modellen samfunnets utforming som årsak. Tilsvarende vektlegging av den sosiale og rettighetsbaserte modellen finner vi i veilederen som Verdens Helseorganisasjon utga 9 juni i år om utforming av tilbud innen psykisk helse, Guidance on community mental health services, hvor man vektlegger en personsentrert og rettighetsbasert tilnærming. Veiledningen er en del av WHO's QualityRights initiativ, som har et omfattende materiale med konkret og praktisk veiledning om CRPDs betydning for psykiske helsetjenester, og hvordan man kan utvikle tjenester og rammeverk som er i tråd med CRPD.

Forslaget til ny tvangslov bygger på den medisinske modellen og er derfor ikke egnet til å oppfylle rettighetene nedfelt i CRPD.

Det er nødvendig først å etablere rammene for fremtidig lovgivning på dette feltet før en går videre med en større lovreform.

Organisasjonene mener et felles lovverk må utvikles med utgangspunkt i CRPD, så vi kan få et lovverk godt rustet for fremtiden i tråd med menneskerettighetene. Vi mener tvangslovutvalgets utredning og departementets kommentarer til denne ikke er et godt nok utgangspunkt for å få til dette.

Utval for helse og omsorg 09.11.2021:

Handsaming:

Utvalsleiaren sette fram følgjande felles endringsframlegg:

HO meiner kommunen bør støtta høyringsuttalen frå m.a. FFO, SAFO og fleire arbeidstakarorganisasjonar. Her går ein inn for at arbeidet med eit felles tvangslovverk for helsesektoren vert lagt på is til dess CRPD er inkorporert i menneskerettslova. (jf <<http://www.nfunorge.org/Om-NFU/NFU-bloggen/legg-planene-om-nytt-tvangslovverk-pa-is/>>)

Fellesframlegget vart sett opp mot rådmannen sitt framlegg til vedtak.

Rådmannen sitt framlegg fekk 0 røyster og fall.

Fellesframlegg sett fram i møte fekk 7 røyster og vart samrøystes vedteke.

HO- 032/21 innstilling:

Utval for helse og omsorg kjem med følgjande innstilling:

HO meiner kommunen bør støtta høyringsuttalen frå m.a. FFO, SAFO og fleire arbeidstakarorganisasjonar. Her går ein inn for at arbeidet med eit felles tvangslovverk for helsesektoren vert lagt på is til dess CRPD er inkorporert i menneskerettslova. (jf <<http://www.nfunorge.org/Om-NFU/NFU-bloggen/legg-planene-om-nytt-tvangslovverk-pa-is/>>)

Politisk handsaming

Saka skal avgjerast i kommunestyret

Saksopplysninger:

Sjå vedlegg

Vedlegg i saken:

20.10.2021	Oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget - høyringssvar KS	1628839
07.07.2021	Høringsbrev oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget 6 7 21	1587322
07.07.2021	Høringsnotat oppfølging av forslagene fra Tvangslovutvalget	1587323
05.11.2021	Notat Tvangsbegrensingsloven	1637510

NOTAT

Til: Politiske råd og utval i Alver kommune

Frå: Rådmann

Dato: 05.11.21 (basert på innleing til sak 126/21 i Kommunestyret 28.10.21)

VEDTAK OM SØTTE TIL KS' HØRINGSSVAR TIL OPPFØLGING AV FORSLAG FRÅ TVANGSLOVUTVALET

Tvangsavgrensingslova skal samle fire noverande føresegner om tvang i ein lov. Dei noverande føresegnene gjeld ulike pasientgrupper. Forslaget er basert på eit ønskje om like regler for alle. Målet er å redusere bruk av tvang.

Intensjon: Tvang skal alltid vere aller siste utveg, og frivillige alternativ skal først vere forsøkt.

Tove Gundersen, generalsekretær Rådet for psykisk helse: «Forslaga deira er gode, og mange har potensial til å radikalt forbetre livet til pasientar, brukarar, tilsette og pårørande. Tvangsavgrensingslova kan rett og slett resultere i mindre diskriminering og meir sjølvbestemming for menneske som no får sikra føreseielege val og meir verde i livet sitt. Vi snakkar om ein grunnleggande forsterkning av folks menneskerettar.»

Utfordringa ved lovforslaget pr i dag er først og fremst prosessrelatert. Når det blir tatt opp faglege problemstillingar, er det knytt til manglande fagleg forankring og konsekvensutredningar til NOU og nytt lovforslag og manglande evaluering av eksisterande lov frå 2017. Det er viktig med ein politisk uttale frå Alver kommune når prosessen fram mot ein lov som kan for store konsekvensar for dei involverte ikkje er god nok.

Om ein ny lov berre er basert på gode intensjonar vil det fort dukke opp utilsikta konsekvensar som kan bli krevjande å handtere. For brukare, pårørande, omgjevnadene elles og hjelpeapparatet inkludert kommunane.

Utfordringa startar allereie med problemformuleringa. «Reduksjon av tvang» vs «Riktig bruk av tvang.» Dette er ein juridisk reform med gode intensjonar som vi deler, men utan at faglege, organisasjonsmessige og økonomiske konsekvensar er godt nok utgreia.

Stikkord frå administrativ høyring frå Alver kommune til NOU 2019:4 til lovforslaget:

- NOU 2019:4 ikkje godt nok grunnlag for å innføre ny lov.
- Ny lov må bygge på anerkjent kunnskap på fagområdet og praktisk erfaring med dagens lovverk.
- Risiko for feil lovbruk. Kva lov skal brytast? Ikkje sett grundig nok på samanhengar med annet lovverk.
- Loven gir grunnlag oppgåveoverføring til kommunane utan at konsekvensane av dette er utgreia.
- NOU'en er preget av en oppfatning av at mindre bruk av tvang vil gi mindre ressursbruk. Dette er det ikkje grunnlag for å hevde. Det vil tvert imot føre til økt ressursbruk.

- Risiko for at pasientgrupper som er best tent med behandling under tvang, mister dette tilbodet.
- Behov for å sjå på «rett bruk av tvang».
- Det er nødvendig å evaluere endringane som ble gjort i psykisk helsevernloven i 2017 før man går vidare.
- I 2017 ble det innført et samtykkekompetansebasert vilkår for tvungent psykisk helsevern. Dette har hatt store konsekvensar for enkeltpasientar. Ein rekke pasientar har fått forverra funksjonsnivå og blitt «svingdørspasientar». Mange må bli mykje sjukare før dei får rett behandling med hjelp av tvang.
- NOU'en konkluderer med at redusert bruk av tvang uansett er positivt utan å sjå på heilskapen i tilbodet som blir gitt til pasienten og heilskapen i situasjonen pasienten står i.

Oppsummering

KS' utale til lovframlegget er i trå med KS' eige syn frå uttalen til NOU'en og Alver kommunen sitt administrative syn til NOU'en.

Det er viktig for vidare prosess at flest mogleg kommunar syner aktiv politisk støtte til denne utalen slik at ein kan få ein mykje betre prosess rundt eit veldig viktig tema og problemstilling.